

ר' אשר זליג ויצמן ז"ל

ר' אשר זליג ויצמן ז"ל

החברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה כיבדה את זכרו של המנוח מר אשר זליג ויצמן ז"ל — חבר הוועד המנהל וגזבר הכבוד — בישיבת האכל של מועצת החברה ביום ב', ה' תשרי תש"ד. חברי הוועד והמועצה ה"ה י. פרס, ש. ייבין וב. מייזלר, וה' מיכל רבינוביץ, מידידי המנוח, העלו את זכרו.

מדברי מר י. פרס

התאספנו כאן לאסיפת אבל לזכרו של ר' אשר זליג ויצמן ז"ל. הכרנוהו כאחד הציונים הפעילים ביותר, כעסקן חרוץ בישוב במשך שלושים שנה ויותר, וביחוד ידענו להוקירו כאיש המרכזי בחברתנו מעת היבחרו לגזבר כבוד ועד יום פטירתו. הוא שהצליח לתקן את מצבה הכספי של החברה ועזר לפתחה ולהרחיבה. הודות לעמלו הרב יכלה החברה לערוך חפירות ולפרסם ספרים. ועכשיו הננו עומדים להוציא לאור את ספר בית-ש-ערים, שלמנוח חלק רב כל-יך בפרסומו.

מדברי מר ש. ייבין

כשאנשים עובדים במחיצה אחת — אפילו בעניני ציבור — מן הנמנע שלא יכירו ויוקירו זה את זה. אותן עשר שנים שנודמנו לעבוד במחיצתו של ר' זליג ויצמן ז"ל בעניני החברה העברית לחקירת ארץ-ישראל ועתיקותיה לימדונו להכיר ולהוקיר טיפוס מיוחד במינו בין העסקנים היהודים. טיפוס שהיום מטפחים אותו הרבה בצבאות בעלי הברית, טיפוס של חיל-מצביא. לכאורה יהודי מן השורה; ועבד בלי רעש, בלי תעמולה, בלי פרסומת. לא שלא יכול היה להיות מצביא ומנהיג. יכול — ולא רצה. נוח היה לו לעשות את שלו, ולהישאר חיל פשוט, אדם מן השורה. וזה שבח גדול; אדם שבחר לפעול בסתר המדרגה, לעשות בעצמו ולעשות אחרים. ר' זליג ויצמן ז"ל עבד ופעל בכמה שדות פעולה. על-יך ישבחוהו בוודאי אחרים. בחברתנו היה גזבר. וראה זה פלא. נוהגים לאמור על הגזברים שהם בבחינת עכברא דשכיב אדיגרי; שהם כביכול אנשי המעשה והשכל הקר, השוקלים ובוחנים כל פעולה מבחינת הרווח וההפסד. לא כן ר' זליג. איני יודע אם היה חסיד או מתנגד, אך נשמה של חסיד ודאי שכנה בגופו. כי היה מלא מרץ והתלהבות לכל מעשה חדש. לכל תכנית נועזת, אם רק היה בה משום שכר לחברה. הוא היה צופה תמיד לשכרן הרחוק של תכניות עבודה לאור נסיונו הרב בחיים. מעולם לא עמד אתנו על המקח; כל פעולה חדשה שתכנון בחברה, אם היתה מעשית, מצאה בו מצדד נלהב; ומשקיבל על עצמו מעשה זה או אחר, עבד מתוך התלהבות לשם המטרה הנעלה. הוא ראה והבחין כי יש פעולות רחוקות וקרובות, שהפסדן קרוב ברגע זה, אך שכרן לעתיד לבוא, להגדיל תורה ולהאדיר. וקפדן היה האיש, אוהב סדרים. ראשית כל היה מקפיד על עצמו, ומשום כך ראה לעצמו זכות להקפיד גם אתנו ולדרוש סדר ודייקנות בעבודה. כמה פעמים היה מאיץ בנו, נלחם בנו כשנראה היה לו שאנו מתרשלים בעבודה שקיבלנו על עצמנו. אם יצאו חבורות ידיעות לאור בזמן וכסדרן, אם נתפרסמו ספרי הספרייה לידיעת

הארץ, הרי בראש ובראשונה חייבים החברים להחזיק טובה על-כך לר' זליג ויצמן וז"ל. רק זכות מרצו ומסירתו היא שעמדה לנו בכך.

ולב טוב ומבין היה לו לאיש, ותמיד היה נכון לעזור בעצה ובמעשה. מעולם לא יצא איש מאתנו ריקם מעל פניו; כשבאנו להימלך בו על עניינים שהיו נראים לנו רצויים, אך לא מצאנו דרך לבצעם, טרח, חיפש, נתן כתף לשאת בעול, עד שמצא דרך מוצא. שיחה אתו היתה תמיד מעודדת, מרעננת ופותחת דרכים חדשות. ועתה כשהלך מאתנו, לגבי דידנו זו היא אבדה שאינה חוזרת.

כתרים רבים הם, וכתר שם טוב נבחר מכולם. איני יודע מה הניח ר' זליג למשפחתו; אבל דבר אחד בוודאי שהניח לכם, לך — אשתו שנתאלמנת ולכם — הבן והבת — שנתיתמתם, כתר שם טוב. שאוהו בגאון — כתר זה, ובזאת תנוחמו.

מדברי ד"ר ב. מייזלר

הרבה פעם מר ז. ויצמן בחייו, ורבים יזכירו את עבודתו הציונית והציבורית מחוץ לארץ ובארץ. אנחנו נסתפק כאן בהזכרת פעולתו החשובה בחברה. לפני עשר שנים, באותה אסיפת החברה שבה עמדה השאלה איך להחיות את החברה, מי האיש שיתנדב לפעול למענה, הציע נשיאנו ר' דוד ילין ז"ל את ויצמן. בתחילה לא רצה ר' זליג להסכים להצעה זו, בוודאי מתוך רגש צניעות, ואף מתוך חשש פן לא יצליח; אבל כאשר קיבל על עצמו את התפקיד, מיד היה לרוח החיה בחברה. בו התאחדו חזון ויוזמה עם כושר מעשה. בכל מפעל הוא היה בין היוזמים והעושים. לכולנו היו הרבה רעיונות יפים ותכניות נאות, אבל לא תמיד היה בתכניות אלה מן האיניציאטיבה המעשית והפוריה, שבה הצטיין ויצמן. הוא היה בתחילה מזהיר את הוועד ומראה על הקשיים, בטרם הוחלט דבר על איזו פעולה, אבל משנפלה ההכרעה, היה הוא אחד המגשימים, ואף פעם לא נרתע אחור מפני קשיים. את רוב זמנו מסר לעבודתו זו. הוא הבין מה רבה החשיבות של חקירת-הארץ בכלל והחקירה הארכיאולוגית היהודית בארץ האבות בפרט, וראה במפעלי החברה עבודה לאומית ממדרגה ראשונה, גם למען חזק את תביעתנו ההיסטורית, שהיא האיב של הציונות, וגם למען החדר את האהבה לארץ וידיעתה בין בני הדור הצעיר, המהדק את קשריו אל העבר המזהיר של עם ישראל על-ידי עבודת בניין והתיישבות. במשך זמן חליו חשב על החברה, על תכניותיה לעתיד ועל ביסוסה. לפני שהלך לבית החולים עסק ימים מספר בעניני החברה בלבד; סיכם ובירר שאלות שונות, ומסר את כל החומר לחברי הוועד, וכל זה מתוך התרגשות נפשית, בדאגה ובאהבה רבה. אם אנחנו בחברה עשינו מה שעשינו, ואם יש לחברה עתיד, הרי יש להודות על-כך במידה רבה למר ז. ויצמן ז"ל, שהיה בין מניחי היסודות לבניין שהקימונו בעמל רב ובלי אמצעים וכמעט בלי עזרת המוסדות. נשארה בידינו ירושה. עלינו לחשוב על המשך העבודה, על פיתוח החברה, ועלינו ללכת בכל הנוגע לעבודה המעשית בדרך שהתווה לפנינו מר זליג ויצמן ז"ל. זה יהיה הציון הנאה ביותר על קברו של המנוח. יהי זכרו ברוך!

מדברי מר מיכל רבינוביץ

את ר' זליג ויצמן הכרתי בגולה לפני ארבעים שנה בתקופת פולמוס אוגנדה — ארץ-ישראל. ויצמן היה אז צעיר מלא מרץ והתלהבות ועמד במרכז אירגון של ציוני-ציון. בשנת 1920 כשבאתי אחרי הפסקה ארוכה של שנות המלחמה לארשה

נודע לי שלחשבון פעולתו הגדולה יש לזקוף הצלת אלפי נפשות. הוא קבל אז את פעולת העזרה הסוציאליית לידו, והעמיד אותה על הגובה. פרוטה ציבורית היתה בעיניו דבר שבקדושה ושמר עליה שלא תתמוזמו. בשנים האחרונות היה נכנס אלי לעיתים קרובות בענייני החברה. כמה כוחות ומסירות השקיע האיש בעבודה הפעוטה והזעירה. בכל דבר קטן השקיע אהבת האמן לאמנות. החברה היתה ילד שעשועיו. ואם זכתה החברה לפרסם כה הרבה ספרים ובצורה נאה כל-כך הרי זה הודות לו. חיינו הם שלשלת ארוכה של מעשים יפים. הוא לא היה קפדן אלא דיקן: הוא הקפיד על על הדיוק. ורבה היתה הברכה שהביא בכל פעולותיו הצנועות לישוב. יהי זכרו ברוך!

מר י. פרט

נעל את ישיבת האבל בהבעת דברי תנחומים למשפחה המתאבלת ובהודעה כי החברה עומדת להעמיד זכר למנוח.